

Несъстоятелност - Чешка република



Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [cs](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи. Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици [en](#) вече са преведени.

СЪДЪРЖАНИЕ

- 1 [Срещу кого може да се образува производство по несъстоятелност?](#)
- 2 [Какви са условията за образуване на производство по несъстоятелност?](#)
- 3 [Кои активи се включват в масата на несъстоятелността? Как се третират активите, които са придобити, или които се прехвърлят на длъжника след образуването на производството по несъстоятелност?](#)
- 4 [Какви правомощия имат съответно длъжникът и синдикът?](#)
- 5 [При какви условия може да се приложи прихващане?](#)
- 6 [Какво въздействие оказва производството по несъстоятелност върху текущите договори, по които длъжникът е страна?](#)
- 7 [Какво въздействие производството по несъстоятелност оказва върху предявени искиове на индивидуални кредитори \(с изключение на висящи дела\)?](#)
- 8 [Какво въздействие производството по несъстоятелност оказва върху продължаването на висящи дела към момента на образуване на производството по несъстоятелност?](#)
- 9 [Кои са основните характеристики на участието на кредиторите в производството по несъстоятелност?](#)
- 10 [По какъв начин синдикът може да използва или да се разпорежда с активи от масата на несъстоятелността?](#)
- 11 [Как трябва да се предявят вземанията към масата на несъстоятелността на длъжника и как се третират вземанията, които са възникнали след образуването на производството по несъстоятелност?](#)
- 12 [Какви са правилата, уреждащи предявяването, установяването и приемането на вземанията?](#)
- 13 [Какви са правилата, уреждащи разпределянето на приходите? Как се образува редът на вземанията и на правата на кредиторите?](#)
- 14 [Какви са условията за и действието на приключването на производството по несъстоятелност \(по-специално при сключването на предпазен конкордат\)?](#)
- 15 [Какви са правата на кредиторите след приключване на производството по несъстоятелност?](#)
- 16 [Кой поема разходите и съдебните разноски в производството по несъстоятелност?](#)
- 17 [Какви са правилата относно нищожността, унищожаемостта или относителната недействителност на правните актове, които са във вреда на кредиторите на несъстоятелността?](#)



Правна рамка

Производствата по несъстоятелност в Чешката република са уредени основно в Закон № 182/2006 относно несъстоятелността и начините за нейното уреждане (*Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení*) (Закон

относно несъстоятелността), както и в Закон № 99/1963, Граждански процесуален кодекс (*Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád*).

Друг важен инструмент е Закон № 312/2006 за синдиците (*Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích*), който (заедно със Закона относно несъстоятелността) установява правната рамка за дейността на професията синдик.

Актуалните версии на тези разпоредби могат да бъдат намерени на портала на държавната администрация (*Portál veřejné správy*): <https://portal.gov.cz/app/zakony/>.

1 Срещу кого може да се образува производство по несъстоятелност?

Производство по несъстоятелност може да се образува срещу физически и юридически лица без значение дали те са стопански субекти.

Отделните видове производства по несъстоятелност (обявяване в несъстоятелност, оздравяване, облекчаване на задължения) се различават едно от друго от гледна точка на субектите, за които са предназначени. Докато молба за обявяване в несъстоятелност може да бъде подадена срещу всякакви субекти, оздравяването е насочено изключително към предприятия, а облекчаването на задължения – основно към лица, които не са търговци (както е обяснено по-долу).

Производство по несъстоятелност не може да бъде образувано срещу държавата, органи на местно самоуправление, политически партии и движения по време на избори, както и някои други субекти с преобладаващо публичноправен характер. Специфични правила се прилагат по отношение на финансовите институции и застрахователните дружества.

2 Какви са условията за образуване на производство по несъстоятелност?

Неплатежоспособност или непосредствена опасност от неплатежоспособност

Производствата по несъстоятелност са съдебни производства, чийто предмет са неплатежоспособността или непосредствената опасност от неплатежоспособност на длъжник и начините за справяне с нея. Следователно основната предпоставка е наличието на състояние на неплатежоспособност или непосредствена опасност от неплатежоспособност.

Даден длъжник е неплатежоспособен, ако (*условията са кумулативни*):

- има няколко кредитори;
- има парични задължения с просрочие от над 30 дни;
- не е в състояние да изпълни тези задължения.

Длъжниците се считат за неплатежоспособни, по-специално ако са прекратили плащанията по значителна част от задълженията си или са неспособни да обслужват такива задължения в продължение на повече от три месеца от датата, на която те са станали изискуеми, или ако дадено изискуемо парично вземане срещу длъжника не може да бъде удовлетворено чрез принудително изпълнение или заповед.

Длъжник, който е стопански субект (било в качеството на юридическо или на физическо лице), е неплатежоспособен също и ако е свръхзадължен. Длъжниците са свръхзадължени, ако имат множество кредитори и сумата на задълженията им надхвърля стойността на имуществото им.

Непосредствена опасност от неплатежоспособност означава ситуация, в която, като се вземат предвид всички обстоятелства, може с основание да се предположи, че длъжниците ще се окажат в невъзможност да обслужват своевременно значителна част от своите парични задължения.

Видове производства по несъстоятелност

Чешкото законодателство разграничава три основни начина за справяне с неплатежоспособност или непосредствена опасност от неплатежоспособност на длъжник в рамките на производството по несъстоятелност:

- обявяване в несъстоятелност (*konkurs*);
- оздравяване (*reorganizace*);
- облекчаване на задължения (*odlužení*).

Законът относно несъстоятелността не указва кой от различните методи за уреждане на проблемите, свързани с неплатежоспособността, да използва даден длъжник, а оставя възможност за избор. Наред с процедурата по ликвидация

(обявяване в несъстоятелност) съществува също така и възможност за реструктуриране (оздравяване и облекчаване на задължения). Изборът на метода, който е подходящ за справяне с неплатежоспособността на даден длъжник, следва да се ръководи от съображението за постигане на възможно най-добрия резултат за кредиторите.

Обявяването в несъстоятелност е общ начин за справяне със състояние на неплатежоспособност, когато въз основа на съдебно решение за обявяване в несъстоятелност, установените вземания на кредиторите биват погасени в голяма степен от постъпленията от осребряването на имуществото. Неудовлетворените вземания или части от тях не се погасяват, освен ако законът не предвижда друго. Този метод за уреждане на проблемите, свързани с неплатежоспособността, се използва винаги, когато е невъзможно да се пристъпи към оздравяване или облекчаване на задължения като по-умерени процедури срещу длъжника, или ако в хода на производството стане ясно, че прилагането на тези методи не може да продължи.

Оздравяването може да се използва за справяне със ситуация на неплатежоспособност или непосредствена опасност от неплатежоспособност на длъжници, които са стопански субекти. Тя включва оздравяване на стопанската дейност. Обикновено се очаква, че вземанията на кредиторите ще бъдат удовлетворявани постепенно, като в същото време стопанската дейност на длъжника продължава да се осъществява в съответствие с мерките за съживяване на нейното управление по силата на одобрен от съда по несъстоятелността оздравителен план. Кредиторите контролират изпълнението на плана.

Облекчаването на задължения е начин за справяне със ситуация на неплатежоспособност или непосредствена опасност от неплатежоспособност на длъжници, които по същество нямат търговски задължения и, ако са юридически лица, не са стопански субекти. Този метод за уреждане на проблемите, свързани с неплатежоспособността поставя социалните съображения пред икономическите аспекти. Целта е на длъжниците да се даде възможност за „ново начало“ и те да бъдат мотивирани да участват активно в погасяването на своите задължения, поне до прогнозно равнище от 30 %, що се отнася до необезпечените кредитори. Предполага се, че вземанията на обезпечените кредитори ще бъдат удовлетворени от обезпечението. Успоредно с това се цели намаляване на разходите за обществения бюджет във връзка с подобряване на финансовото положение на субекти, изпаднали в социална криза. Облекчаването на задължения може да се осъществи посредством осребряване на масата на несъстоятелността, изготвянето на план за погасяване на задълженията или посредством комбинация от двете.

Кой може да започне производство по несъстоятелност?

Производства по несъстоятелност могат да бъдат започнати само след подаване на молба. Те се образуват на датата на подаване на молбата за образуване на производство по несъстоятелност пред съда, който е компетентен в конкретния случай. Молби за образуване на производство по несъстоятелност могат да подава както длъжници, така и кредитори, с изключение на случаите на непосредствена опасност от неплатежоспособност, когато такива молби могат да бъдат подавани само от длъжника.

Длъжниците, които са стопански субекти (било в качеството на юридическо или на физическо лице), са длъжни да подадат молба за образуване на производство по несъстоятелност без излишно забавяне, след като научат или при дължима грижи е трябвало да научат за своята неплатежоспособност.

Започване на производство по обявяване в несъстоятелност

Съдът по несъстоятелността постановява решение за образуване на производство по несъстоятелност, което е оформено като отделен акт. В изключителни случаи този акт може да се комбинира с решението за обявяване в несъстоятелност (ако длъжникът е лице, което не е в състояние да изготви план за оздравяване или облекчаване на задължения). Обявяването в несъстоятелност влиза в сила от датата на публикуването на решението за обявяване на несъстоятелност в регистъра по несъстоятелност.

Започване на производство по оздравяване

Оздравяването започва с разрешение на съда по несъстоятелността, което се издава след подаване на молба от длъжника или от присъединен кредитор.

Разрешение за оздравяване може да се даде, ако *(условията не са кумулативни)*:

- общият годишен нетен оборот на длъжника за последния отчетен период, предхождащ молбата за образуване на производство по несъстоятелност, е поне 50 000 000 CZK; или
- длъжникът има поне 50 служители; или

- длъжникът представи пред съда по несъстоятелността, заедно с молбата за образуване на производство по несъстоятелност или не по-късно от датата на връчване на решението за обявяване в несъстоятелност, план за оздравяване, одобрен от поне половината от всички обезпечени кредитори (изчислени въз основа на общия размер на вземанията) и от поне половината от всички необезпечени кредитори (също така изчислени въз основа на размера на вземанията).

Оздравяването е недопустимо, ако длъжникът е юридическо лице в ликвидация, търговец на ценни книжа или субект, който има разрешение за търговия на стоквата борса по силата на специфично законодателство.

Съдът по несъстоятелността разрешава оздравяването, в случай че са изпълнени съответните правни условия. Решението не подлежи на обжалване.

Съдът по несъстоятелността отхвърля молба за разрешение за оздравяване, ако: а) като се вземат предвид всички обстоятелства, може с основание да се предположи наличието на непочтени намерения; б) молбата е подадена от лице, което вече е подавало предишна молба за разрешение за оздравяване и тази молба е била разглеждана от съда; или в) молбата е подадена от кредитор, но не е одобрена от събранието на кредиторите. Тези решения могат да се обжалват само от лицата, подали молбата.

Започване на производство по облекчаване на задължения

Длъжникът подава молба за облекчаване на задължения, като използва готов формуляр и когато е целесъобразно, я внася заедно с молба за образуване на производство по несъстоятелност (ако производството по несъстоятелност не е започнато по искане на кредитор).

Молбата за облекчаване на задължения и приложенията към нея трябва да съдържат по-специално данни за миналите и очакваните бъдещи доходи на длъжника, списък на имуществото, както и списък на задълженията. Ако дадено лице желае да направи дарение на длъжника, за да се изпълнят условията за облекчаване на задължения, или ако дадено лице желае да прави редовни плащания в брой в полза на длъжника за целия срок на производството по облекчаване на задължения, длъжникът прилага съответния акт за дарение или споразумение за изплащане на доход към молбата за облекчаване на задължения.

Ако условията са изпълнени, съдът по несъстоятелността дава разрешение за облекчаване на задължения. Той отхвърля молбата за облекчаване на задължения, ако като се вземат предвид всички обстоятелства, може с основание да се предположи наличие на непочтени намерения или ако в резултат на облекчаването на задължения необезпечените кредитори ще получат по-малко от 30 % от вземанията си (освен ако те не са съгласни с това). Съдът по несъстоятелността отхвърля молба за облекчаване на задължения също и когато резултатите от производството към момента показват, че длъжникът е проявил безразсъдство или небрежност при изпълнение на задълженията си в рамките на производството по несъстоятелност. Само длъжникът има правото да обжалва решението за отхвърляне на молбата.

Кога започва действието на решението за образуване на производство по несъстоятелност

Действието на решението за образуване на производство по несъстоятелност започва след публикуването на съобщение за образуване на производство по несъстоятелност в регистъра по несъстоятелност (вж. по-долу). Действието на решението за образуване на производство по несъстоятелност продължава до приключване на производството по несъстоятелност, освен ако в закона не е предвидено друго за някой от методите за уреждане на проблемите, свързани с неплатежоспособността.

Временни мерки до излизане на решението за обявяване в несъстоятелност

Съдът по несъстоятелността може служебно да разпорежи временни мерки до излизането на решение по молба за образуване на производство по несъстоятелност освен ако законът не предвижда друго. Лице, желаещо налагане на временна мярка, която съдът по несъстоятелността може да разпорежи и служебно, не е длъжен да внася гаранция. Когато подава молба за временна мярка, длъжникът не е длъжен да внася гаранция.

Посредством подобни временни мерки съдът по несъстоятелността може, наред с другото:

- да назначи временен синдик;
- да ограничи някое от действията, свързани с образуването на производство по несъстоятелност;
- да разпорежи на някой от вносителите на молба за образуване на производство по несъстоятелност да внесе гаранция, която да покрие обезщетението за вреди и други загуби на длъжника.

Регистър по несъстоятелност

Производствата по несъстоятелност се публикуват в регистъра по несъстоятелност, който се администрира от Министерството на правосъдието (*Ministerstvo spravedlnosti*). Това е електронна информационна система на държавната администрация, която е достъпна на <https://isir.justice.cz/>.

Регистърът по несъстоятелност е създаден преди всичко, за да се гарантира максимална публичност в производствата по несъстоятелност и да може да се следи техният напредък. Регистърът се използва за публикуване на решенията на съда по несъстоятелността в рамките на производства по несъстоятелност и по отделни спорове, за подаване на документи по делата, както и на друга информация, когато това е предвидено в Закона относно несъстоятелността или в решение на съда по несъстоятелността.

Регистърът по несъстоятелност е публично достъпен (с изключение на някои подробности) и всеки има право да го разглежда, да прави преписи и извлечения от него.

Освен че се използва като източник на информация, регистърът по несъстоятелност има решаващо значение за връчването на документи – той е средство за връчването на повечето съдебни решения и други документи. Производствата по несъстоятелност обикновено се обявяват в регистъра по несъстоятелност до два часа след подаването на молбата (в рамките на работното време на съда). Всички съдебни решения и други документи впоследствие се публикуват в регистъра по несъстоятелност. Това позволява на всеки желаещ да се информира за хода на производство по несъстоятелност, което се гледа в Чешката република.

3 Кои активи се включват в масата на несъстоятелността? Как се третираат активите, които са придобити, или които се прехвърлят на длъжника след образуването на производството по несъстоятелност?

Маса на несъстоятелността

Ако молбата за образуване на производство по несъстоятелност е подадена от длъжника, масата на несъстоятелността включва имуществото на длъжника към датата, на която започва действието, свързано с решението за образуване на производство по несъстоятелност, както и имуществото на длъжника, придобито в хода на производството по несъстоятелност.

Ако молбата за образуване на производство по несъстоятелност е подадена от кредитор, масата на несъстоятелността включва имуществото на длъжника към датата на влизане в сила на временната мярка на съда по несъстоятелността, с която се ограничава (изцяло или частично) правото на длъжника да се разпорежда с имуществото, имуществото на длъжника към датата на влизане в сила на решенията относно несъстоятелността на длъжника, както и имуществото на длъжника, придобито в хода на производството по несъстоятелност, след влизането в сила на тези решения.

При съвместни права върху имущество на длъжника делът на длъжника от такова имущество се включва в масата на несъстоятелността. Цялото това имущество влиза в масата на несъстоятелността дори ако представлява част от съпругеската имуществена общност на длъжника.

Имуществото на лица, различни от длъжника, са част от масата на несъстоятелността, ако това е предвидено в закона, особено ако има съображения за недействителност на правните актове. За целите на осребряването това имущество се разглеждат като част от имуществото на длъжника.

Освен ако в закона не е предвидено друго масата на несъстоятелността включва основно парични средства, движими и недвижими вещи, машини и съоръжения, банкови книжки, депозитни сертификати и други форми на депозити, акции, бонове, чекове или други ценни книжа, дялови участия, парични и непарични вземания на длъжника, включително условни вземания и вземания, които все още не са изискуеми, възнагражденията на длъжника, заплата, бонуси и доходи, еквивалентни на трудово възнаграждение, други права, както и други активи, чиято стойност може да получи парично изражение. Масата на несъстоятелността включва и елементи, като лихви, доходи, печалби и ползи, свързани с горепосоченото имущество.

Освен ако в закона не е предвидено друго, имущество, което не подлежи на мерки по принудително изпълнение или заповед, не е част от масата на несъстоятелността. Въпросът се урежда в Закон № 99/1963, Граждански процесуален кодекс. Мерки за принудително изпълнение не могат да се налагат по отношение на имущество на длъжника, от което той има неотложна нужда, за да задоволи своите и на семейството си материални потребности или за да изпълнява професионалните си задачи, както и други вещи, чиято продажба би противоречала на добрите нрави (по-специално ежедневно облекло, обичайни изделия за дома, сватбени пръстени и други подобни предмети, медицински консумативи и други вещи, от които длъжникът има нужда поради болест или физическо увреждане, парични средства в размер, равен на двойния размер на ставката, определена за издръжка на физическите лица, както и животни, отглеждани като домашни любимци). Въпреки това вещи, използвани за стопанската дейност на длъжника, не се изключват от масата на

несъстоятелността. Освен ако в закона не е предвидено друго в масата на несъстоятелността не се включва имущество, което по силата на специфично законодателство може да се използва само по специално предвиден начин (например целеви субсидии и възстановима помощ, отпусната от централния или местния бюджет или от държавен фонд).

Третиране на имущество, придобито или наследено от длъжника след образуването на производството по несъстоятелност

Най-общо казано имущество, придобито или наследено от длъжника след образуването на производството по несъстоятелност, се включва в масата на несъстоятелността; това може да се промени в зависимост от приложимия метод за уреждане на проблемите, свързани с неплатежоспособността. Длъжниците могат да се разпоредят с имуществото от масата на несъстоятелността само ако правят това при спазване на ограниченията, валидни за конкретния етап от производството по несъстоятелност и за конкретния метод уреждане на проблемите, свързани с неплатежоспособността.

4 Какви правомощия имат съответно длъжникът и синдикът?

Задача и статут на синдика

Основната задача на синдика е да управлява масата на несъстоятелността на длъжника и да разрешава странични и други спорове. Целта на синдика е да се постигне пропорционално, бързо, икономично и във възможно най-голям размер удовлетворяване на кредиторите.

Синдиците са длъжни да действат добросъвестно и с дължимата грижа. Те трябва да положат всички усилия, които могат разумно да се изискват от тях, за да удовлетворят кредиторите във възможно най-пълна степен. Те трябва да дават приоритет на общия интерес на кредиторите пред собствения си и пред други интереси.

При производство по обявяване в несъстоятелност синдикът има правомощието да се разпоредят с имуществото, да упражнява права и да изпълнява задължения на длъжника във връзка с имуществото. По-специално синдикът упражнява правата на акционерите, свързани със съответните дялове от масата на несъстоятелността, действа в качеството на работодател по отношение на работниците и служителите на длъжника и носи отговорност за осъществяването на текущата стопанска дейност, счетоводството и данъчните задължения на длъжника. Синдиците също така са натоварени със задачата да осребрят имуществото от масата на несъстоятелността.

При производство по оздравяване синдиците на първо място упражняват надзор върху дейността на длъжник, който е във владение на имуществото, извършват действия за установяване на имуществото на длъжника и съставят опис на активите, разрешават съпътстващи спорове, съставят и допълват списъка на кредиторите и се отчитат пред комитета на кредиторите. Синдиците също така действат в качеството на общо събрание или събрание на членовете на длъжника.

При производство по облекчаване на задължения синдиците работят съвместно със съда по несъстоятелността и кредиторите по отношение на контрола на длъжника и на неговите операции, осребряват имуществото на длъжника и разпределят месечните вноски по погасителния план между кредиторите.

Статут на длъжника

При производството по обявяване в несъстоятелност длъжниците губят правото да се разпоредят с имуществото си, да упражняват други права и да изпълняват задължения, свързани с имуществото. Тези правомощия се прехвърлят на синдика. По закон правните актове, които длъжниците извършват по тези въпроси, след като правомощието за разпоредяване с имуществото е прехвърлено на синдика, са недействителни по отношение на кредиторите.

При производство по оздравяване длъжникът остава във владение на имуществото при известни ограничения. Правни актове от изключително значение за разпоредяването с масата на несъстоятелността и нейното управление, се извършват от длъжник, който е във владение на имуществото, само със съгласието на комитета на кредиторите. Длъжник, който наруши това задължение, дължи обезщетение за вреда или друга загуба, причинени на кредитори или на трети страни; членовете на управителния орган на длъжника носят солидарна отговорност за такива вреди или други загуби. „Правни актове от изключително значение“ са актове, които променят в значителна степен стойността на имуществото, поредността на кредиторите или равнището на удовлетворяване на кредиторите. Синдиците действат в качеството на общо събрание или събрание на членовете на длъжника.

При производство по облекчаване на задължения длъжникът също остава във владение на имуществото при известни ограничения. Длъжникът се контролира от съда по несъстоятелността, от синдика и от кредиторите.

5 При какви условия може да се приложи прихващане?

По принцип прихващанията се уреждат в Гражданския процесуален кодекс. Общото правило е, че ако страните имат еднородни насрещни вземания, всяка от тях може да уведоми другата, че извършва прихващане на вземането си от вземането на контрагента. Кредитор може да извърши прихващане веднага след като придобие право да предяви вземането си и едновременно с това да погаси собственото си задължение. Прихващането погасява двете вземания, доколкото те са съизмерими едно с друго; ако не се покриват изцяло, вземането се прихваща по същия начин като в случаите на пълно погасяване. Такова действие се поражда при допустимост на прихващането на две вземания.

При производство по несъстоятелност насрещни вземания на длъжника и кредитора могат да бъдат прихващани след решението за обявяване в несъстоятелност, ако задължителните условия за прихващане (по реда на Гражданския процесуален кодекс) са били спазени преди вземането на решението за избор на метод за уреждане на проблемите, свързани с неплатежоспособността, освен ако в Закона относно несъстоятелността не е предвидено друго.

Прихващане в производство по несъстоятелност е недопустимо, по-специално ако кредиторът на длъжника:

- не е присъединен кредитор по отношение на изискуемото вземане; или
- е придобил изискуемо вземане в резултат на недействителен правен акт; или
- е знаел за неплатежоспособността на длъжника в момента на придобиване на изискуемото вземане; или
- не е погасил дължимо вземане на длъжника, доколкото то надхвърля размера на изискуемото вземане на кредитора; или
- в случай на временна мярка, постановена от съда по несъстоятелността.

6 Какво въздействие оказва производството по несъстоятелност върху текущите договори, по които длъжникът е страна?

Договори за взаимни престации

Ако към датата на обявяване на несъстоятелността или на разрешението за оздравяване или облекчаване на задължения, длъжникът е страна по договор за взаимни престации, включително предварителен договор, който все още не е изцяло изпълнен от длъжника или от контрагента към датата на обявяване на несъстоятелността или на разрешението за оздравяване или облекчаване на задължения, се прилага следното:

- при производство по обявяване в несъстоятелност или облекчаване на задължения синдикът може да изпълни договора вместо длъжника и да изиска изпълнение от другата страна по договора или да откаже изпълнението;
- при производство по оздравяване длъжник, който е във владение на имуществото, упражнява същите правомощия със съгласието на комитета на кредиторите.

При производство по обявяване в несъстоятелност или облекчаване на задължения, ако синдик не е заявил изпълнението на договор в срок на 30 дни от датата на определението за образуване на производство по несъстоятелност или на разрешението за облекчаване на задължения, се счита, че е отказал изпълнението му; дотогава контрагентът не може да се откаже от договора освен ако това не е позволено по силата на договорните разпоредби. При производство по оздравяване длъжници, които са във владение на имуществото и които не са заявили отказ от изпълнение в срок от 30 дни от датата на одобряването на оздравителния план, трябва да пристъпят към изпълнение на договор за взаимна престация.

Контрагент, от когото се изисква да пристъпи към изпълнение, може най-напред да забави това изпълнение до момента на предоставяне или обезпечаване на взаимната престация, освен в случаите когато договорът е сключен от контрагента след публикуването на решението за обявяване в несъстоятелност.

Ако синдикът или длъжникът, който е във владение на имуществото, откаже изпълнение, контрагентът може да предяви иск за обезщетение за произтичащите от това вреди, като присъедини вземането си в срок от 30 дни от датата на отказа от изпълнение. Вземанията на контрагента, произтичащи от продължаването на договора след обявяването на несъстоятелността, са вземания, предявени към масата на несъстоятелността.

Контрагентът не може да иска възстановяване за частично изпълнение, предоставено преди решението за обявяване в несъстоятелност, поради отсъствието на съответната престация от страна на длъжника.

Срочни договори

Ако е договорено, че стока с определена пазарна цена трябва да бъде доставена в точно определен момент или в рамките на определен срок, и ако моментът на изпълнение възниква или срокът изтича след обявяването на несъстоятелността, изпълнението на ангажимента не може да се изисква; може да се претендира само за обезщетение за

вреди, причинени поради неизпълнение на задължението от страна на длъжника. „Вреди“ означава разликата между договорената цена и пазарната цена, платена към датата на влизане в сила на обявяването на несъстоятелността, на мястото, определено в договора като място на изпълнение. Контрагентът може да предяви иск за вреди като кредитор, като присъедини вземането си в рамките на 30 дни от датата на обявяването на несъстоятелността.

Договор за заем

Ако длъжникът е сключил договор за заем, след обявяването на несъстоятелността синдикът може да изиска предсрочното погасяване на заема.

Отдаване и преотдаване на лизинг

Съществуват подробни разпоредби по отношение на договорите за отдаване и преотдаване на лизинг. Наред с другото, след обявяването на несъстоятелността синдикът има право да прекрати сключени от длъжника договори за отдаване и преотдаване на лизинг в предвидения от закона или в договора срок дори ако договорът е срочен; срокът на предизвестие не може да бъде по-дълъг от три месеца. Това не засяга разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс относно момента и обстоятелствата, при които лизингодателят може да прекрати договора за лизинг.

Проектодоговори на длъжника, които към датата на обявяването на несъстоятелността, все още не са били одобрени от контрагента

При обявяване в несъстоятелност подадени от страна на длъжника оферти за сключване на договори, които все още не са били одобрени, както и проекти на договори, които са били одобрени от длъжника, но все още не са сключени, се прекратяват, когато засягат масата на несъстоятелността. Проекти на договори, които все още не са одобрени от длъжника към датата на обявяването му в несъстоятелност, могат да бъдат одобрени само от синдика.

Запазване на собственост

Ако длъжникът е продал стока с право на запазване на собствеността и я е доставил на купувача преди обявяването на несъстоятелността, купувачът може или да върне стоката или да настоява за изпълнение на договора. Ако преди обявяването на несъстоятелността длъжникът закупи или получи стока с право на запазване на собствеността, продавачът не може да изиска връщането на стоката, ако синдикът изпълнява задълженията си по договора без неоправдано забавяне, след като е бил поканен да направи това от продавача.

7 Какво въздействие производството по несъстоятелност оказва върху предявени иски на индивидуални кредитори (с изключение на висящи дела)?

Образуването на производство по несъстоятелност поражда следните действия:

- вземания и други права, свързани с имуществото, не може да се предявяват по индивидуален исков ред, ако подлежат на предявяване чрез присъединяване;
- правото на удовлетворяване от обезпечение, свързано с притежавано от длъжника имущество или имущество от масата на несъстоятелността, може да бъде упражнявано и придобивано за първи път само при условията, посочени в Закона относно несъстоятелността. Това важи и за налагането на съдебна възбрана или заповед върху недвижими имоти след започването на производство по несъстоятелност;
- принудително изпълнение или заповед, засягащи притежавано от длъжника имущество, както и друго имущество от масата на несъстоятелността, могат да бъдат разпоредени или започнати, но не и изпълнени. Що се отнася до вземания, които могат да бъдат предявявани към масата на несъстоятелността, и вземания с подобен статут обаче, принудително изпълнение или заповед, засягащи имущество от масата на несъстоятелността на длъжника, могат да бъдат изпълнявани въз основа на решение на съда по несъстоятелността при спазване на установените в това решение ограничения;
- упражняването на право, установено по силата на споразумение между кредитора и длъжника, за заповиране на заплати или други доходи със статут на възнаграждение или доход в изпълнение на съдебно решение, е невъзможно.

8 Какво въздействие производството по несъстоятелност оказва върху продължаването на висящи дела към момента на образуване на производството по несъстоятелност?

Решенията за образуване на производство по несъстоятелност налагат мораториум на съдебните и арбитражните производства, касаещи вземания и други права, свързани с имуществото, които се предявяват чрез присъединяване към производството по несъстоятелност или които имат статут на присъединени в производство по несъстоятелност, или

които касаят неудовлетворени в рамките на производство по несъстоятелност вземания. Освен ако не е предвидено друго тези производства не могат да продължат при наличие на действащо решение за образуване на производство по несъстоятелност.

9 Кои са основните характеристики на участието на кредиторите в производството по несъстоятелност?

Принципи, отнасящи се до участието на кредиторите

Производствата по несъстоятелност се основават, *наред с другото*, на следните принципи, засягащи участието на кредиторите:

- производството по несъстоятелност трябва да се проведе по начин, който не позволява несправедливо ощетяване или незаконно облагодетелстване на коя да е от страните и който позволява кредиторите да бъдат удовлетворени бързо, икономично и във възможно най-голям размер;
- кредитори, чийто законов статут по същество е еднакъв или подобен, имат равни възможности в производството по несъстоятелност;
- освен ако в закона не е предвидено друго, права, които кредиторът добросъвестно е придобил преди започването на производството по несъстоятелност, не могат да бъдат ограничавани с определение на съда по несъстоятелността или в резултат на изпълнявана от синдика процедура;
- кредиторите са длъжни да се въздържат от действия, насочени към удовлетворяване на вземанията им извън производството по несъстоятелност, освен ако това не е разрешено от закона.

Органи на кредиторите

Органите на кредиторите са:

- събранието на кредиторите;
- комитетът на кредитори (или представителят на кредиторите).

Събранието на кредиторите отговаря за избора и отстраняването на членовете и заместниците на комитета на кредиторите (или представителя на кредиторите). Събранието на кредиторите може да запази за себе си компетентност по всеки въпрос, който попада в обхвата на компетентността на органите на кредиторите. Ако не е избран комитет, нито представител на кредиторите, събранието на кредиторите изпълнява техните функции освен ако в закона не е предвидено друго.

При над 50 присъединили се кредитори събранието на кредиторите трябва да избере комитет на кредиторите. В противен случай е достатъчно да избере представител на кредиторите.

Комитетът на кредиторите упражнява правомощията на орган на кредиторите освен по въпросите, които са от компетентността на събранието на кредиторите или са част от запазените компетентности на събранието на кредиторите. По-специално комитетът на кредиторите контролира дейността на синдика и има право да прави предложения на съда по несъстоятелността във връзка с производството по несъстоятелност. Комитетът на кредиторите защитава общия интерес на кредиторите и в сътрудничество със синдика помага за постигането на целта на производството по несъстоятелност. Разпоредбите относно комитета на кредиторите се прилагат *mutatis mutandis* по отношение на представителя на кредиторите.

Категории кредитори

Законът прави разлика между обезпечени и необезпечени кредитори.

Обезпечен кредитор е кредитор, чието вземане е обезпечено с имущество от масата на несъстоятелността под формата на залог, право на задържане, ограничаване на прехвърляне на недвижим имот, фидуциарно прехвърляне на право, прехвърляне на вземане към обезпечение или подобно право по силата на чуждестранно законодателство.

Обезпечените кредитори могат да упражняват значително въздействие върху хода на производството по несъстоятелност. Когато длъжникът е стопански субект, който може да бъде оздравен по реда на Закона относно несъстоятелността, приемането на решение относно метода за уреждане на проблемите, свързани с неплатежоспособността, (обявяване в несъстоятелност или оздравяване) изисква гласовете на най-малко половината от всички обезпечени (както и на необезпечените) кредитори, присъстващи на събранието на кредиторите, изчислени въз основа на размера на техните вземания, освен ако решението не бъде гласувано от минимум 90 % от присъстващите кредитори, изчислени въз основа на размера на техните вземания. Обезпечен кредитор може също така да даде указания

на лице във владение на имущество относно начина на управление на обезпечението, като тези указания са задължителни за лицето, при условие че са насочени към осигуряване на добро управление. Синдикът също е длъжен да изпълнява указанията на обезпечените кредиторите, насочени към осребряване на обезпечението. Синдиците могат да отхвърлят подобни указания, ако считат, че предметът на обезпечението може да бъде осребрен по по-благоприятен начин, като в такъв случай те молят съда по несъстоятелността да извърши преглед на указанията като част от надзорната си дейност. Осребряването на вещ, право, вземане или друго имущество в рамките на производство по несъстоятелност погасява обезпечението по вземането на обезпечения кредитор дори ако въпросният кредитор не е присъединил вземането.

Вземанията на обезпечени кредитори се удовлетворяват от пълния размер на постъпленията от осребряването на имуществото, след приспадане на възнаграждението на синдика и разходите за управление и осребряване, по всяко време в хода на производството, като се взема предвид датата на учредяване на обезпечението.

Всички останали кредитори са необезпечени. Техният статут в производството по несъстоятелност е по-слаб и статистиката показва, че очакваното равнище на удовлетворяване на вземанията им обикновено е много по-ниско.

10 По какъв начин синдикът може да използва или да се разпорежда с активи от масата на несъстоятелността?

В производството по обявяване в несъстоятелност синдиците могат да се разпореждат с имуществото от масата на несъстоятелността. Синдикът има правомощието да се разпорежда с имуществото, да упражнява права и да изпълнява задължения на длъжника във връзка с имуществото. По-специално синдикът упражнява правата на акционерите, свързани със съответните дялове от масата на несъстоятелността, взема решения относно търговски тайни и други поверителни области, действа в качеството на работодател по отношение на работниците и служителите на длъжника и носи отговорност за осъществяването на текущата стопанска дейност, счетоводството и данъчните задължения на длъжника. Синдиците също така са натоварени със задачата да осребрят имуществото от масата на несъстоятелността.

В производствата по оздравяване и облекчаване на задължения длъжникът запазва тези права, макар те да подлежат на съществени ограничения.

11 Как трябва да се предявят вземанията към масата на несъстоятелността на длъжника и как се третира вземания, които са възникнали след образуването на производството по несъстоятелност?

Вземания, предявени към масата на несъстоятелността, както и равностойни на тях вземания, могат да бъдат изпълнявани в пълен размер по всяко време след вземането на решението за обявяване в несъстоятелност.

Прави се разграничение между:

- вземания, предявени към масата на несъстоятелността, които са възникнали след образуването на производството по несъстоятелност или след обявяването на мораториум (по-специално възстановяването на паричните разходи и на възнаграждението на временния синдик, ликвидатора на длъжника и членовете на комитета на кредиторите, както и на вземания на кредитори, произтичащи от кредитно финансиране);
- вземания, предявени към масата на несъстоятелността, които са възникнали след решението за обявяване в несъстоятелност (по-специално паричните разходи и възнаграждението на синдика, данъци, такси, мита, вноски за социално осигуряване, вноски във връзка с държавната политика в областта на заетостта и общественото здравно осигуряване);
- вземания, равностойни на вземания, предявени към масата на несъстоятелността (по-специално вземания на работниците и служителите на длъжника по силата на трудовото законодателство, както и вземания на кредиторите във връзка със задължение за издръжка).

12 Какви са правилата, уреждащи предявяването, установяването и приемането на вземанията?

Предявяване на вземания

Кредиторите предявят вземанията си пред съда по несъстоятелността, като използват готов формуляр, и могат да направят това от датата на образуването на производството по несъстоятелност до крайния срок, определен в решението за откриване на производството по несъстоятелност. Вземания, предявени след крайния срок, не се взимат предвид от съда по несъстоятелността и не се уреждат в рамките на производството по несъстоятелност. Предявяват се и вземания, които вече са били предявени пред съда, както и вземания, подлежащи на принудително изпълнение, включително такива, които се погасяват чрез принудително изпълнение или заповед. Кредитор, който предявява вземане или който се счита за присъединен кредитор, може да оттегли вземането си по всяко време в хода на производството по несъстоятелност.

В молбата за предявяване на вземане трябва да се обяснява как е възникнало вземането и да се посочва неговият размер. Вземането трябва винаги да има парично измерение дори да касае непаричен актив. Всички документи, които се цитират в молбата за предявяване на вземането, трябва да бъдат приложени към нея. Действителността на дадено вземане трябва да бъде доказана с автентичен документ.

За целите на давностния срок или погасителната давност на правата молбата за предявяване на вземане има същото действие като подаване на иск или предявяване на право пред съда под друга форма; срокът започва да тече от датата на подаване на молбата пред съда по несъстоятелността.

Кредиторът носи отговорност за достоверността на информацията, включена в молбата за предявяване на дадено вземане. По препоръка на синдика съдът по несъстоятелността може да наложи санкции в случай на надценяване на размера на вземането (с повече от 100 %), като разпорежи плащане в полза на масата на несъстоятелността, което се определя при отчитане на всички обстоятелства, свързани с предявяването на вземането и прегледа на самото вземане, до размера на сумата, с която сумата, във връзка с която е предявено вземането, надхвърля нейната действителна установена стойност.

Правото на кредитора да предяви вземане по обезпечение не се взема под внимание, ако е направено по различен от допустимия ред или ако при прегледа се установи, че равнището на обезпечението е било надценено с повече от 100 %. В такъв случай кредиторът може да бъде санкциониран от съда по несъстоятелността, като бъде осъден да плати (парична) сума в полза на обезпечените кредитори, които са предявили вземания, обезпечени със същото имущество. Размерът на плащането се определя от съда по несъстоятелността с оглед на всички обстоятелства, свързани с упражняването и прегледа на правото на обезпечено вземане, до размера на сумата, с която стойността на посоченото в молбата обезпечение надхвърля установената стойност на обезпечението.

Установяване на присъединени вземания

Предявените вземания се разглеждат на първо място от синдика, който извършва основно кръстосани проверки, като ги сравнява с придружаващите документи и с отчетите или записите на длъжника, водени съгласно съответното законодателство. След това синдикът кани длъжника да коментира вземанията. Когато е целесъобразно, синдикът извършва необходимото разследване на вземанията в сътрудничество с органите, които са длъжни да оказват такова сътрудничество.

Ако молба за предявяване на вземане е незаконосъобразна или непълна, синдикът кани кредитора да я коригира или допълни в срок на 15 дни (може да бъде определен и по-дълъг срок) и предоставя съвети как да стане това. Вземания, които не са били допълнени или коригирани своевременно, се представят от синдика пред съда по несъстоятелността, който взема решение за оставяне на молбата без последствие. Кредиторът трябва да бъде информиран за това.

Синдикът изготвя списък на предявените вземания. Обезпечените кредитори се вписват в отделен списък. Ако дадено вземане е отхвърлено от синдика, това трябва да бъде изрично посочено. За всички кредитори трябва да се посочи информацията, която е необходима за тяхното идентифициране и за оценката на начина на възникване на вземането, както и на размера и реда за погасяването му. Освен това за обезпечените кредитори трябва да се посочват причината и методът на учредяване на обезпечението.

Списъкът на предявените вземания се публикува от съда по несъстоятелността в регистъра по несъстоятелност преди заседанието за тяхното установяване. Съдът по несъстоятелността незабавно публикува също така и евентуалните промени в списъка на предявените вземания в регистъра по несъстоятелност.

След това предявените вземания се установяват по време на разпореденото от съда по несъстоятелността нарочно заседание. Датата и мястото на заседанието се определят от съда по несъстоятелността в решението за образуване на производството по несъстоятелност. До края на заседанието за установяване на вземанията кредиторите имат възможност да променят размера на предявеното вземане освен ако същото не е обезпечено или не е било отхвърлено с влязло в сила окончателно решение. Те обаче не могат да променят причините за възникване на присъединеното вземане, нито реда за изплащането му.

Оспорване на вземания

Съществуването, размерът и поредността на изплащането на всички предявени вземания могат да бъдат оспорени от: а) синдика; б) длъжника; или в) присъединен кредитор.

Оспорването на вземане на даден кредитор от друг присъединен кредитор трябва да спазва реда и условията за завеждане на иск, установени в Гражданския процесуален кодекс, и трябва ясно да указва дали на оспорване се подлага

съществуването, размерът или поредността на изплащането на вземането. Възражението се връчва, като се използва готов формуляр.

В Закона относно несъстоятелността се признават следните видове оспорване:

- оспорване на съществуването на вземане – в него се твърди, че вземането никога не е възниквало или че то е било напълно погасено, или че давността му е изтекла;
- оспорване на размера на вземането – в него се твърди, че отговорността на длъжника е с по-малък размер от присъединения (лицето, което оспорва размера на вземането трябва също така да посочи действителния му размер);
- оспорване на поредността на погасяване на вземането – в него се твърди, че вземането е от по-малко благоприятен ред от онзи, който е посочен в молбата за предявяване на вземането, или се оспорва правото на погасяване на вземането от обезпечението (лицето, което оспорва поредността на погасяване на вземането трябва също така да уточни реда, по който то следва да се удовлетвори).

Ако присъединен кредитор оспорва вземане на друг присъединен кредитор, тези кредитори стават страни по съпътстващ спор. Синдици, които желаят да подкрепят страна по съпътстващ спор, в който не участват, имат право на намеса.

Решенията относно съществуването, размера и поредността на оспорени вземания се вземат от съда по несъстоятелността.

13 Какви са правилата, уреждащи разпределянето на приходите? Как се образува редът на вземанията и на правата на кредиторите?

В производството по обявяване в несъстоятелност масата на несъстоятелността се осребрява. Това означава, че цялото имущество от масата на несъстоятелността се преобразува в парични средства с цел пропорционално удовлетворяване на кредиторите. Осребряването на масата на несъстоятелността се осъществява от синдика. Към тази стъпка може да се пристъпи едва след окончателното влизане в сила на определението за образуване на производство по несъстоятелност и след провеждането на първото събрание на кредиторите. Активи в непосредствен риск от унищожение или разваляне се изключват; съдът по несъстоятелността може да разреши също и изключване на други основания. Осребряването на масата на несъстоятелността анулира всички действия по евентуално разпореждане за принудително изпълнение или заповест и други пороци, свързани с осребряването на имуществото, освен ако в закона не е предвидено друго.

Осребряването на масата на несъстоятелността става чрез:

- публичен търг;
- продажба на движимо и недвижимо имущество в съответствие с разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс относно принудителното изпълнение;
- продажба на имущество без наддавателна процедура.

Ако приходите от осребряването на масата на несъстоятелността не са достатъчни да покрият всички вземания, най-напред се уреждат възнаградението и паричните разноски на синдика, следвани от вземанията на кредитори, възникнали по време на мораториума, вземанията на кредитори във връзка с кредитно финансиране, разходите, свързани с поддръжката и управлението на масата на несъстоятелността, вземанията на работниците и служителите на длъжника по силата на трудовото законодателство и вземанията на кредитори във връзка със задължение за издръжка и обезщетение за нанесени вреди на здравето. Останалите вземания се удовлетворяват в пропорционален размер.

След окончателното приемане на решението за одобряване на окончателния доклад синдикът представя пред съда по несъстоятелността проект на разпореждане за разпределение на приходите от масата на несъстоятелността, като посочва сумата, която следва да се изплати по всяко вземане в ревизирания списък на присъединените вземания. На това основание съдът по несъстоятелността издава разпореждане за разпределение на масата на несъстоятелността, в което определя сумите, които да се изплатят на кредиторите. Всички кредитори, включени в графика за разпределение, се удовлетворяват пропорционално на установения размер на тяхното вземане. Преди разпределението се погасяват все още непогасени вземания, които могат да бъдат погасявани по всяко време в хода на производството по обявяване в несъстоятелност, и по-специално:

- вземания, които могат да бъдат предявявани към масата на несъстоятелността – парични разноски и възнаградения на синдика, разходи, свързани с поддръжката и администрирането на масата на имуществото на длъжника, данъци, такси, мита, вноски за социално осигуряване, вноски във връзка с държавната политика в областта на заетостта и общественото здравно осигуряване и т.н.;

- еквивалентни вземания – вземания на работниците и служителите на длъжника по силата на трудовото законодателство, вземания на кредиторите във връзка с обезщетение за вреди, нанесените на здравето, държавни вземания и т.н.;
- обезпечени вземания.

14 Какви са условията за и действието на приключването на производството по несъстоятелност (по-специално при сключването на предпазен конкордат)?

Приключване на производство по обявяване в несъстоятелност

След осребряването на масата на несъстоятелността синдикът представя окончателен доклад пред съда по несъстоятелността. В окончателния доклад трябва да се опишат общите характеристики на дейностите на синдика и да се включи количествена оценка на произтичащите от нея финансови резултати. В него трябва да се определя сумата, която ще бъде разпределена между кредиторите, и да се посочват кредиторите, като се уточнява размерът на техните дялове от общата сума. Заедно с окончателния доклад синдикът представя пред съда по несъстоятелността отчет за възнаграждението и разноските си.

Съдът по несъстоятелността разглежда окончателния доклад и фактурата на синдика и след като го изслуша, коригира евентуални грешки и пропуски в тях. Съдът по несъстоятелността оповестява на страните ревизирия окончателен доклад на синдика, като го публикува под формата на публично известие. След окончателното приемане на решението за одобряване на окончателния доклад синдикът представя пред съда по несъстоятелността проект на разпореждане за разпределение на приходите от масата на несъстоятелността, като посочва сумата, която следва да се изплати по всяко вземане в ревизирия списък на присъединените вземания. След това съдът по несъстоятелността издава разпореждане за разпределение на масата на несъстоятелността, в което определя сумите, които да се изплатят на кредиторите. Всички кредитори, включени в графика за разпределение, се удовлетворяват пропорционално на установения размер на тяхното вземане. В разпореждането за разпределение съдът по несъстоятелността поставя на синдика срок за изпълнение, който не трябва да надвишава два месеца, считано от датата, на която разпореждането за разпределение придобива правна сила.

Производствата по обявяване в несъстоятелност приключват с представянето на доклада на синдика относно изпълнението на разпореждането за разпределение и решението на съда по несъстоятелността за приключване на производството. Съдът взема решение за приключване на производството по обявяване в несъстоятелност и в някои други предвидени от закона ситуации, например ако се установи, че имуществото на длъжника е очевидно недостатъчно за удовлетворяване на кредиторите. При окончателното влизане в сила на решението за приключване на производството по обявяване в несъстоятелност производството по несъстоятелност се прекратява.

Приключване на производство по оздравяване

Оздравяването приключва с решение на съда по несъстоятелността, с което се признава изпълнението на оздравителния план или на съществена част от него. Това решението не подлежи на обжалване.

Оздравяването може да приключи също така с решение на съда по несъстоятелността за преобразуване на производството по оздравяване в производство по обявяване в несъстоятелност, което става в установени от закона случаи, по-специално когато възникнат проблеми във връзка с одобрението и съответствието на оздравителния план. Съдът по несъстоятелността не може да вземе решение за преобразуване на производството по оздравяването в производство по обявяване в несъстоятелност, ако важните аспекти на оздравителния план са били изпълнени. Съдебното решение за преобразуване на производството по оздравяването в производство по обявяване в несъстоятелност може да бъде обжалвано от длъжника, от подателя на заявлението за оздравяване, от синдика или от комитета на кредиторите. Когато съдът по несъстоятелността вземе решение да преобразува производството по оздравяването в производство по обявяване в несъстоятелност, това поражда действията, произтичащи от обявяването на несъстоятелността, освен ако в своето решение съдът по несъстоятелността не постанови различни условия за преобразуването.

Приключване на производство по облекчаване на задължения

Производството по облекчаване на задължения приключва с решение на съда по несъстоятелността, с което се признава неговото изпълнение. Това решението не подлежи на обжалване. Ако длъжникът своевременно е постигнал съответствие с всички задължения по силата на одобрен метод за облекчаване на задължения, съдът по несъстоятелността – по препоръка на длъжника – издава разпореждане за освобождаване на длъжника от погасяване на вземанията, включени в производството по облекчаване на задължения, доколкото те все още не са погасени.

Производство по облекчаването на задължения приключва също и ако съдът прекрати процедурата и реши неплатежоспособността на длъжника да бъде разгледана в рамките на производство по обявяване в несъстоятелност, което става в установени от закона случаи, и по-специално когато длъжникът не изпълнява условията, свързани с облекчаването на задълженията.

15 Какви са правата на кредиторите след приключване на производството по несъстоятелност?

В производство по обявяване в несъстоятелност, засягащо активите на физическо лице (по всяко време след приключването на производството по обявяване в несъстоятелност) или юридическо лице (до неговото прекратяване чрез заличаване от публичен регистър), след приключването на производството може да се издаде разпореждане за заповест или принудително изпълнение във връзка с вземане, което е било установено и не е било оспорено от страна на длъжника, и което не е било погасено в хода на производството по обявяване в несъстоятелност. При подаване на заявление за принудително изпълнение са необходими само документ за удостоверяване и доклад относно удостоверяването на въпросното вземане в производството по обявяване в несъстоятелност. Давността на това право изтича десет години след приключването на производството по обявяване в несъстоятелност, като тя започва да тече от деня на влизане в сила на разпореждането за приключване на производството.

В производствата по оздравяване срещу длъжника може да се издава разпореждане за принудително изпълнение или заповест след влизане в сила на оздравителния план с цел удовлетворяване на установено в оздравителния план вземане. Ако обаче вземането е било оспорено, принудително изпълнение или заповест са възможни само след приемането на окончателно решение на съда по несъстоятелността, с което се удостоверява вземането; това решение трябва да се приложи към заявлението.

В производствата по облекчаване на задължения след приключването на производството и освобождаване от задължението за погасяване на остатъчни вземания кредиторите не могат да търсят удовлетворяване на остатъчните вземания посредством принудително изпълнение или заповест. Без значение е дали кредиторите са били частично удовлетворени в рамките на производството по облекчаване на задължения и дори дали са присъединили вземането си в производството по несъстоятелност.

16 Кой поема разходите и съдебните разноски в производството по несъстоятелност?

Разходите – по-специално възнаграждението и паричните разноски на синдика – следва да бъдат покрити за сметка на масата на несъстоятелността, т.е. те следва да се поемат от длъжника.

Тъй като масата на несъстоятелността невинаги е достатъчна за покриване на разходите, съдът по несъстоятелността може, преди да вземе решение относно молба за обявяване в несъстоятелност, да разпорежи вносителят на молбата за обявяване в несъстоятелност да внесе авансово плащане във връзка с разходите за производството по несъстоятелност до определен срок, когато това е необходимо за покриване на разходите за производството и необходимите ресурси не могат да бъдат обезпечени с други средства. Това важи дори в случаите когато е ясно, че длъжникът не разполага с имущество. Законът определя максимална граница на сумите по такива авансови плащания. В случай че са подадени няколко молби за обявяване в несъстоятелност, от вносителите се изисква да внесат авансовата сума солидарно.

Ако разходите не могат да бъдат покрити за сметка на масата на несъстоятелността, остатъкът се покрива от авансовото плащане във връзка с разходите за производството по несъстоятелност, т.е. за сметка на вносителя на молбата.

Ако авансовата сума също не може да покрие разходите, те се поемат от държавата. Специфично законодателство определя максималния размер на разходите, които се покриват от държавата.

17 Какви са правилата относно нищожността, унищожаемостта или относителната недействителност на правните актове, които са във вреда на кредиторите на несъстоятелността?

Правни актове на длъжника, целящи да намалят шансовете за удовлетворяване на кредиторите или да облагодетелстват някои кредитори за сметка на други, са недействителни. Всяко бездействие на длъжника в това отношение също се разглежда като правен акт. Съществуват три категории недействителни актове: а) правни актове без адекватно възнаграждение; б) преференциални правни актове, водещи до ситуация, при която даден кредитор получава, в ущърб на други кредитори, по-голямо удовлетворение, отколкото би получили в рамките на производството по обявяване в несъстоятелност; в) правни актове, при които длъжникът умишлено ограничава удовлетворяването на даден кредитор, ако това намерение е било известно на контрагента или, с оглед на всички обстоятелства, трябва да му е било известно.

Недействителността на правните актове на длъжника се установява с решение на съда по несъстоятелността по предявен от синдика иск, с който се оспорват правните актове на длъжника (иск за отмяна на сделка). Синдикът може да

предяви иск за отмяна на сделка в рамките на една година от датата на влизане в сила решението за обявяване в несъстоятелност. Ако в рамките на този срок не бъде внесен иск, правото за отмяна на сделка отпада. Възнаграждението на длъжника, произтичащо от недействителни правни актове, става част от масата на несъстоятелността след влизането в сила на окончателното решение по иск за отмяна на дадена сделка.

Недействителността на даден правен акт не засяга неговата приложимост. В производство по несъстоятелност обаче възнаграждението на длъжника, произтичащо от недействителни правни актове, е част от масата на несъстоятелността. Ако първоначалното възнаграждение на длъжника, произтичащо от недействителен правен акт, не може да бъде включено в масата на несъстоятелността, трябва да се осигури равностойно обезщетение.

Съдът по несъстоятелността не е обвързан от решението на друг съд или от констатациите на друг орган, който в хода на производството по несъстоятелност установява недействителността и нищожността на правен акт, свързан с активите или пасивите на длъжника, нито от подобна констатация, направена по какъв да е друг начин. В хода на производството по несъстоятелност нищожността на даден правен акт се разглежда само от съда по несъстоятелността било чрез позоваване на съдебен акт, постановен по преюдициално запитване, или в рамките на съпътстващ спор по този въпрос. Иск във връзка с този спор може да бъде внесен от страните в производството по несъстоятелност, различни от длъжника, с изключение на длъжник, който е във владение на имуществото, както и от вносителя на молбата за обявяване в несъстоятелност или от прокуратурата. Във всички случаи синдикът трябва да е или ищец, или ответник. Ако по силата на окончателно решение се установи недействителността и нищожността на правен акт, свързан с активите или пасивите на длъжника, икономическата полза, получена във вид на възнаграждение, трябва да бъде възстановена в масата на несъстоятелността.

Ако недействителността и нищожността на правен акт, свързан с активите или пасивите на длъжника, са установени със съдебно решение, влязло в сила преди образуването на производството по несъстоятелност, правният акт, който е предмет на това решение, се разглежда като недействителен и нищожен и в производството по несъстоятелност.

Специфични правила относно някои категории вземания

Специфични правила се прилагат по отношение на следните специфични категории вземания:

- вземания, предявени към масата на несъстоятелността, възникнали след образуването на производство по несъстоятелност или след обявяването на мораториум;
- вземания, предявени към масата на несъстоятелността, възникнали след решението за обявяване в несъстоятелност;
- вземания, равностойни на вземания, предявени към масата на несъстоятелността;
- подчинени вземания;
- вземания на акционерите или членовете на длъжника във връзка с участието им в дружеството или кооператива.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 21/08/2018